

Nr 748

Av herrar Eskilsson och Lundberg, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 90, med förslag till lag om ändrad lydelse av 35 § 2 och 4 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

I motioner från vårt håll har hemställts om avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 90. Därest dessa motioner inte vinner riksdagens bifall utan den av departementschefen föreslagna konstruktionen godtas erfordras enligt vår mening att de föreslagna reglerna i åtskilliga hänseenden kompletteras för att inte den nya beskattningen skall få stötande konsekvenser. Med den angivna utgångspunkten föreligger endast begränsade möjligheter att förbättra förslaget, så att det kommer i större överensstämmelse med de principer, som hittills har ansetts böra tillämpas i svensk skattelagstiftning. Enligt vår mening bör emellertid varje möjlighet härtill prövas. Vi förordar följande ändringar i Kungl. Maj:ts förslag.

Förluster

Enligt det i propositionen framlagda förslaget skall förlust som uppkommer vid avyttring av aktier eller likartade tillgångar inom de första fem åren i enlighet med nu gällande regler få dras av från realisationsvinst, som uppkommit samma år som förlusten, oberoende av om vinsten beräknats enligt schablonregeln eller nu gällande regler. För förlust som uppkommer i samband med avyttring efter 5-årsperiodens utgång medges däremot inte avdrag, då hänsyn härtill enligt departementschefen får anses ha tagits vid avvägningen av den föreslagna procentsatsen i schablonregeln. Inte heller har departementschefen ansett det motiverat att införa rätt till förlustutjämning mellan olika år.

Som bl. a. kammarrätten framhållit måste rätten till avdrag för förluster ses som en integrerande del av ifrågavarande lagstiftning. Om man inför de nya skärpta beskattningsreglerna bör man alltså samtidigt medge rätt till avdrag för förluster i motsvarande mån. I annat fall åstadkoms ett för det allmänna alltför riskfritt system; det allmänna är gärna med och delar vinsterna men drar sig ur spelet i den motsatta situationen. Den motivering departementschefen anfört är knappast till någon tröst för den som haft förlusten. Vi finner en sådan behandling av skattskyldiga direkt diskriminerande och ovärdig en rättsstat. Dess bättre torde den inte heller uppbäras av det allmänna rättsmedvetandet.

Avdrag för realisationsförluster bör därför enligt vår mening medges. Förlusten bör, liksom nu gäller för aktier som innehafts minst 4 men ej 5 år, vara avdragsgill till 25 procent.

Latent skatteskuld

Liksom utredningen har departementschefen i sitt förslag underlåtit att beakta det förhållandet att all förmögenhet, bestående av aktier, belastas med en latent skatteskuld i den mån aktieinnehavet varit underkastat värdestegring på — enligt sistnämnda förslag — minst 5 %. I synnerhet som det av utredningens betänkande framgår att en betydande del av aktierna innehas av fysiska personer med skattepliktig förmögenhet borde det ha varit naturligt att dra konsekvenserna härav. De invändningar som remissinstanserna framfört mot utredningens underlåtenhet i detta hänseende har departementschefen inte kunnat bemöta. Vi finner uppenbart att sådant hänsynstagande måste ske. De hårda verkningarna av inkomst- och förmögenhetsskatten på aktier medför som bekant att en mycket stor del av värdestegringen blir föremål för beskattning. Det förhållandet att avdrag för latent skatteskuld ännu inte generellt införts — trots de starka rättviseskäl som talar därför — kan självfallet inte åberopas för att missförhållandet utsträcks till nya områden.

Enligt vår mening måste beaktas att aktier redan nu tillhör de kapitalplaceringsobjekt som vid sidan av kontanta medel hårdast drabbas av förmögenhetsskatten. Ett schablonmässigt beräknat avdrag för den latent skatteskulden på 6 % av det enligt nu gällande regler framräknade förmögenhetsvärdet för aktier ter sig i högsta grad befogat. Även om en dylik bestämmelse skulle innebära en skattelindring för de skattskyldiga, vilkas aktier inte undergått den värdestegring som erfordras för realisationsvinstbeskattningen, synes det vara rimligare att vara något för generös i ett fåtal fall än att i flertalet fall utta skatt på fiktiv förmögenhet.

På liknande sätt bör vid arvs- och gåvobeskattningen i avvaktan på det resultat vartill den av departementschefen förutskickade utredningen kan komma vid arvs- och gåvobeskattningen värdet å aktier reduceras med 6 %.

Ackumulerad inkomst

I propositionen föreslås den justeringen i förhållande till aktievinstutredningens förslag att reglerna om ackumulerad inkomst i viss utsträckning skall få tillämpas när det gäller vinster på aktier. Reglerna har emellertid inte generell räckvidd utan har begränsats till försäljning av aktier i familjebolag eller andelar i handels- och kommanditbolag. För denna begränsning har inte angivits annan motivering än att hänvisning har skett till att reglerna om ackumulerad inkomst är tillämpliga när en enskild firma säljs.

Enligt vår uppfattning saknas anledning att här göra åtskillnad mellan

olika fall av aktievinstförsäljning. Reglerna om ackumulerad inkomst bör rimligen vara tillämpliga i samtliga fall då aktier och liknande tillgångar försäljs med vinst, sedan de innehafts i minst fem år. Förutom att materiel- la skäl talar för en sådan regel kan nämnas att det praktiska handhavandet kommer att väsentligt underlättas.

Utskiftningsskatten

Enligt gällande praxis jämställs inlösning av aktier i realisationsvinstskattehänseende med försäljning. Det innebär följaktligen att denna typ av överlåtelse liksom hitintills kommer att bli underkastad realisationsvinstskatten. Genom att utskiftningsskatt uttas för vad som tillförs aktieägaren utöver det ursprungligen tillskjutna beloppet kommer en i tiden obegränsad realisationsvinstskatt emellertid att leda till en flerdubbel beskattning av aktiebolagets inkomster, vilken uppenbart strider mot de på detta område rådande allmänna principerna. Med hänsyn härtill hemställer vi att de förslagna nya reglerna icke skall tillämpas då aktier, som innehafts i minst fem år, inlöses i samband med utskiftning av bolagstillgången.

500-kronorsavdraget

I syfte att möjliggöra skattefria försäljningar upp till 5 000 kr. per år har den föreslagna schablonregeln kompletterats med en särskild avdragsbestämmelse innebärande, att ett avdrag å 500 kr. får göras för varje beskattningsår från den schablonmässigt beräknade vinsten. I motsats till vad som gäller t. ex. det s. k. kapitalavdraget och försäkringsavdraget är beloppet inte differentierat mellan ensamstående och äkta makar. Enligt vår mening saknas anledning att här tillämpa en annan teknik än den som använts i fråga om nyss angivna avdrag. Vi förordar därför att avdraget för äkta makar får beräknas till högst 1 000 kr. per år. Någon åtskillnad bör därvid inte göras mellan schablonmässigt beräknad vinst och vinst å aktier som innehafts mindre än fem år.

Övergångsbestämmelserna

Det sätt varpå den föreslagna skatten är konstruerad medför att för alla aktier som innehafts i fem år anskaffningsbeloppet kommer att vara utan betydelse, allt under förutsättning att försäljningssumman överstiger 105,26 % av anskaffningsvärdet. I de föreslagna övergångsbestämmelserna har någon hänsyn inte tagits till att aktier, som försäljs med vinst efter den 30 juni 1966, kan ha undergått värdestegring före nyssnämnda tidpunkt. En beskattning av redan intjänade vinster blir alltså följden. Visserligen säger departementschefen, att aktieägaren har att välja mellan att

sälja före den 1 juli 1966 eller behålla värdepapperen och vid en senare försäljning bli beskattad enligt de nya reglerna. Detta innehåller emellertid inte hela sanningen. Om man nämligen placerar försäljningssumman i andra värdepapper kommer i de flesta fall transaktionen att visa sig meningslös ur beskattningssynpunkt. Vad som åstadkoms är i realiteten en retroaktiv beskattning av redan intjänade vinster. Resonemanget lider även av den svagheten att det ökade utbudet före halvårsskiftet kan förväntas medföra en störning av aktiemarknaden i en för säljarna ogynnsam riktning. Valfriheten är således skenbar.

För vår del kan vi inte acceptera att redan gjorda transaktioner blir föremål för beskattning på nu angivet sätt. Vi föreslår därför att övergångstiden för det första görs längre, varvid lämpligen den 1 januari 1967 bör väljas som stickdag. Härigenom skapas bättre möjligheter till en anpassning till det nya systemet. Vidare föreslår vi att alla aktier, som innehafts fem år eller mer per den 1 januari 1967, icke skall omfattas av de föreslagna nya bestämmelserna.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställer vi,

A. att riksdagen — med ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 90 — måtte besluta

1. att avdrag för förluster å aktier och liknande tillgångar, som innehafts i minst fem år, skall medges med belopp motsvarande 25 procent av den redovisade förlusten;

2. att vid förmögenhetsbeskattningen samt vid arvs- och gåvobeskattningen värdet på aktier och liknande tillgångar skall reduceras med sex procent;

3. att reglerna om beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst skall äga tillämpning vid försäljning av aktier och liknande tillgångar, vilka innehafts i minst fem år;

4. att de föreslagna nya reglerna icke skall äga tillämpning om aktier, som innehafts i minst fem år, inlöses i samband med utskiftning av aktiebolags tillgångar;

5. att avdrag från sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst å tillgångar, som avses i 35 § 2 mom. c) kommunalskattelagen, skall medges med femhundra kronor eller, om den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, med för dem båda gemensamt högst ettusen kronor;

6. att de föreslagna nya bestämmelserna skall äga tillämpning i fråga om avyttring av aktier och liknande tillgångar, som sker den 1 januari 1967 eller senare, dock att bestämmelserna inte skall tillämpas vid avyttring av aktier

och liknande tillgångar, som förvärvats före den 1 januari 1962;

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga ändringar i lagtexten.

Stockholm den 29 april 1966

Carl Eskilsson (h)

Roland Lundberg (h)

Nr 749

Av herr **Holmberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 90, med förslag till lag om ändrad lydelse av 35 § 2 och 4 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.*

(Lika lydande med motion nr 916 i Andra kammaren)

I proposition nr 90 föreslås, att vid avyttring av aktier och likartade tillgångar, vilka innehafts mer än 5 år, ett belopp motsvarande 10 % av försäljningssumman skall anses utgöra skattepliktig realisationsvinst, dock endast i den mån den skattskyldige ej gör sannolikt att avyttringen skett utan vinst eller med en vinst å högst 5 %. Förslaget avviker väsentligt från det som kort före jul framlades av aktievinstutredningen och har uppenbarligen tillkommit under stor brådska. Frågan har således forcerats fram inom finansdepartementet, vilket väl är en av anledningarna till att lagstiftningen blivit ologisk med föga genomtänkta konstruktioner.

Aktievinstutredningens förslag blev under remissbehandlingen utsatt för en mycket hård kritik, vilket också departementschefen tvingats erkänna. Praktiskt taget alla de hörda myndigheterna och organisationerna framförde betänkligheter mot att aktievinstbeskattningen behandlades isolerat, alltså utan att samordning skedde med beskattningen av icke yrkesmässig försäljning av annan egendom och då särskilt fastigheter. Det framfördes också krav på att aktievinstbeskattningen skulle sättas in i ett större sammanhang som en del av frågan om beskattning av aktiebolag och aktieägare. Även frågan om bolagsskattens höjd och dubbelbeskattningen av utdelad vinst ansågs böra omprövas i sammanhanget. Många av de myndigheter och organisationer som yttrat sig över förslaget har vidare anfört, att dess genomförande förutsatte en helt annan finstämdhet i utformningen än den aktievinstutredningen kunnat åstadkomma och att större hänsyn